

Universitatea din București
Facultatea de Drept
Școala Doctorală

REZUMAT

TEZĂ DE DOCTORAT

Disciplina: Criminalistică

Titlu: *Metode speciale de supraveghere din perspectiva investigației
criminalistice*

Coordonator științific :

Prof. univ. dr. Emilian Stancu

Doctorand: Alexandru Roman

București

2018

REZUMAT

Teză a fost elaborată pe parcursul anilor 2014-2018, având în vedere noile reglementări legislative penale, ce au adus noi posibilități organelor de instrucție penală în prevenirea, urmărirea și sancționarea infracțiunilor. Lucrarea este structurată într-o succesiune logică, având un număr de 10 capitole cu un număr total de 56 de subcapitole.

Prezenta cercetare s-a dezvoltat pe parcursul unui drum pe de o parte sinuos și dificil, din cauza asumării unui traseu complex multi-disciplinar. Aceasta nu reprezintă o tratare exhaustivă a subiectului, ci și-a propus să abordeze metodele speciale de supraveghere dintr-o triplă perspectivă, anume (i) punerea în aplicare efectivă, tactico și tehnico-criminalistică a acestora, (ii) abordarea domeniilor conexe ale științei investigațiilor speciale, astfel încât lucrarea prezintă o viziune de ansamblu și (iii) tratarea metodelor speciale de supraveghere prin comparație cu alte abordările altor sisteme de drept. Cu toate că se adresează juriștilor, datorită abordării, poate fi înțeleasă într-o bună parte și de non-juriști deopotrivă.

Odată cu dezvoltarea criminalității organizate, a terorismului precum și a infracționalității în general, atât tactica criminalistică precum și tehnica au fost, firește, dezvoltate. Noile progrese tehnologice, coroborat cu liberul schimb, transportul transfrontalier și fenomenul globalizării au pus probleme serioase organelor penale în menținerea sub control a fenomenului infracțional.

Metodele speciale de supraveghere sunt un instrument excepțional pentru prevenirea infracțiunilor și pentru tragerea la răspundere de cei responsabili cu săvârșirea acestora.

Teza prezintă, pe lângă elemente de criminalistică, accente însemnate ale dreptului procesual penal, fără de care domeniul criminalisticii nu ar avea bază legală; așadar tema este una interdisciplinară ce își propune să transcende diverse discipline pentru a pune în slujba profesioniștilor informații relevante de o reală valoare și aplicabilitate, datorită modului în care a fost elaborată.

Sinalagmatismul criminalisticii și a dreptului procesual penal își materializează legăturile pe terenul luptei împotriva fenomenului infracțional. Instrucția penală nu se poate desfășura fără

criminalistica. Aceasta din urma înmănunchează multiple științe, iar tema îmbină prețioasele învățături științifice și doctrinare deopotrivă, cu materializarea lor prin aplicarea efectivă.

Asistam la modernizarea constantă a tuturor domeniilor, iar fenomenul infracțional nu a omis oportunitatea de a se folosi de aceste circumstanțe; ori este firesc pentru legislația penală, împreună cu mijloacele de care se folosește aceasta pentru prevenirea și sancționarea comportamentului infracțional, să se modifice și să se adapteze noului context. În aceste condiții, legiuitorul român a introdus în luna februarie 2014 un nou cod penal și un nou cod de procedură penală.

Necesitatea cunoașterii vieții private și activitățile personale ale unor indivizi cu grad de risc infracțional reiese din protejarea ordinii și siguranței publice. Ordinea publică a fost definită drept “o stare de echilibru ce trebuie să existe între puterile și factorii sociali competenți ai unei societăți determinată în timp și spațiu, pentru conservarea și dezvoltarea sa socială”, pornind de la ideea conform căreia interesele colectivului sunt mai presus de cele ale individului.

În contrast cu percepția holistică, în afară de analiza probelor, criminalistica se mai îngrijește, printre altele și de prevenirea săvârșirii infracțiunilor. Această latură preventivă, coroborată spre exemplu cu gradul de miniaturizare și tehnicizare atins de tehnologiile actuale constituie o măsură eficientă de combatere a fenomenului infracțional, prin descurajarea celor ce au astfel de intenții ori împiedicarea consumării ori producerii rezultatului infracțiunii. Astfel, supravegherea fără știința celui observat conferă organelor penale un avantaj deosebit.

Perspectiva criminalistică a temei oferă un punct de vedere inedit, întrucât privește punerea efectivă în practică și aplicarea metodelor de supraveghere, nerezumându-se la partea legală și teoretică a problemei. Astfel, pe cât de seducătoare sunt alaiul și somptuoșitatea cu care astfel de procedee se îndeplinesc în cărți sau filme, acestea nu au deseori nici o legătură cu modalitatea reală în care ele sunt puse în practică de către specialiști.

Tema prezintă un real interes atât pentru teoreticieni, dar mai ales pentru practicieni, întrucât îmbină prevederile legale adoptate în februarie 2014 cu aplicabilitatea efectivă și implementarea acestora în tactica și tehnica criminalistică. Cele amintite necesită un studiu de specialitate care să vină în sprijinul judecătorilor, procurorilor, Poliției, lucrătorilor

specializați în cadrul M.A.I., ofițerii de poliție judiciară, structurilor informativ-operative, organelor de ordine și siguranță publică, organelor de constatare, etc.

Subiectul nu a mai fost tratat de nicio altă teză de doctorat în lumina noului cod de procedură penală. De-alungul timpului au mai existat teze de doctorat care să atingă din punct de vedere conex subiectul, însă noul context penal a triplat măsurile speciale de supraveghere față de cele reglementate expres de vechiul cod de procedură penală.

Particularitățile temei o fac unică în ansamblul ei; astfel, aceasta evidentiază informații de ultimă tehnologie, fiind astfel reactualizate cele deja existente. Evoluțiile mijloacelor prin care se efectuează supravegherea precum și modul de transformare a acestora de alungul timpului prezintă importanță sociologică și criminologică, întrucât acestea s-au adaptat fenomenului infracțional existent în România.

Elaborarea de strategii și tehnici inspirate din serviciile specializate străine fruntașe în evoluțiile metodelor de supraveghere adaptate posibilităților și realității din spațiul intern.

Prezenta lucrare își propune să justifice amploarea particularităților noilor reglementări legislative în materia metodelor speciale de supraveghere prin analiza temeinică a condițiilor de pre-existență sau de procedură.

Prezentul studiu este de o reală utilitate deopotrivă practicienilor cât și teoreticienilor, conținând aspecte ce interesează ambele laturi.

Procedeele probatorii ce constituie metode speciale de investigare conduc la obținerea probelor pe care organele judiciare le pot folosi și administra pentru dovedirea tuturor aspectelor acuzației penale, precum identificarea participanților sau elementelor constitutive, dincolo de orice dubiu rezonabil.

Metodele speciale de supraveghere nu au fost niciodată la adăpost de critici, întrucât uneori s-au strecurat fenomenele confuziei, stângăciei, impreciziei, neclarității ori nebulozității, rezultând erori judiciare sau chiar imposibilitatea tragerii la răspundere penală. Aflarea adevărului este scopul suprem urmărit prin orice procedeu al instrucției penale, însă acesta nu trebuie forțat cu rea-credință prin îndoirea legii după placul investigatorilor. Astfel, trebuie să existe un echilibru între scopul urmărit și măsura luată, precum și prudență maximă

în desfășurarea lor. Aflarea adevărului este unul din cele mai anevoioase procese; iată un motiv în plus care solicită concursul prudenței și meticulozității.

Perspectiva criminalistică a temei propuse oferă un unghi de vedere inedit, întrucât vizează efectivă punere în practică și efectuarea metodelor de supraveghere, nerezumându-se la partea legală și teoretică a problemei. Astfel, pe cât de seducătoare sunt alaiul și somptuozitatea cu care multe astfel de procedee se îndeplinesc în cărți sau filme, nu au deseori nicio legătură cu modalitatea reală în care ele sunt puse în practică de către specialiști.

Având în vedere că mijloacele legale tradiționale s-au dovedit ineficiente pentru descoperirea și probarea infracțiunilor, metodele speciale de supraveghere s-au dovedit a fi extrem de utile în combaterea fenomenului infracțional.

Simpla noțiune, abstractă sau nu, a metodelor speciale de supraveghere, nu este suficientă, acestea au nevoie de mijloace de punere în aplicare. Tehnica și tactica criminalistică, precum și alte procedee de tip forensic, oferă soluțiile practice și se îngrijesc de transformarea metodelor speciale de supraveghere, din noțiune abstractă – menționarea în lege – către punerea în aplicare efectivă, punând astfel informații valoroase obținute, în slujba dreptății și aflării adevărului. De asemenea, un personal bine pregătit este un factor deosebit de relevant în activitatea celor ce desfășoară instrucția penală.

Autoritățile trebuie să fie ancorate în realitatea infracțională extrem de bine întrucât, așa cum am arătat anterior, infractorii nu duc lipsă de inventivitate sau de mijloace tehnologice pentru a eluda dispozitivele folosite de către investigatori. Crima organizată plătește sume amețitoare în vederea achiziționării de tehnologie pentru a și putea desfășura în liniște activitatea ilicită. Singura soluție rămâne actualizarea periodică a cunoștințelor și a mijloacelor tehnice pentru punerea în aplicare a metodelor speciale de supraveghere.

Metodele speciale de supraveghere au căpătat un grad de notorietate ridicat iar în prezent aproape toate statele civilizate prevăd, într-o formă sau alta, sub diferite forme.

Necesitatea acestora este incontestabilă în contextul actual, cu atât mai mult cu cât tipurile de infracționalitate au tendința de a migra dinspre infracțiunile cu violență, cuantificabile fizic,

ce au obiect material, spre infracțiunile abstracte, ce nu lasă urme fizice, de tipul celor online sau fraude, evaziuni fiscale, corupție, etc.

O infracțiune se săvârșește, de cele mai multe ori, cu convingerea, ori măcar speranța făptuitorului, fie că fapta nu va fi descoperită, fie identitatea acestuia va rămâne un mister pentru organele instrucției penale. Astfel, toate cele de mai sus, conduc în mod logic la concluzia conform căreia, metodele speciale de supraveghere sunt indispensabile în realitatea înconjurătoare. Acestea veghează nu doar la descoperirea și tragerea la răspundere penalmente a făptuitorilor infracțiunilor în care se desfășoară urmărire penală. Prin intermediul metodelor speciale de supraveghere, se pot afla lucruri despre alte infracțiuni, conexe sau nu, ce încă nu erau descoperite, ori se pot preveni săvârșirea de noi infracțiuni, organizând operațiuni de tip flagrant în locurile unde s-au planificat viitoare infracțiuni.

Aceste tehnici speciale de investigare și-au dovedit eficacitatea în repetate rânduri, fie că este cazul unor infracțiuni de corupție, de criminalitate organizată de tip trafic de droguri, mafie ori alte asemenea, motiv pentru care sunt și vor rămâne unul dintre cei mai importanți aliați ai organelor instrucției penale împotriva fenomenului infracționalității.